

feltétlenül a felelősség megállapítását parancsolja. A háztulajdonos bérházát, melyet azáltal értékesít, hogy a bérlőknek lakást ad, hogy nagyobb jövedelemre tegyen szert, oly módon használja fel, mely a lakásokban való biztos és nyugodt tartózkodást kockázatosná teszi a tűzveszélyt fokozza. Tulajdonképen a szigorú jog nézőpontjából a bérleti szerződés megszegése a bérbeadó részéről a villanyos-reklám felszerelése, mert a bérbeadó tartozik a bérletet olyan állapotban a bérlő rendelkezésére tartani, mint ahogy a bérleti szerződés megkötésekor volt és a bérlő beleegyezése nélkül a bérlet tárgyát nem deteriorálhatja, már pedig a tűzveszélyesség fokozása ennek tekinthető. Abhól, hogy a lakó ez ellen nem tiltakozik vagy ezután nem él felmondással, a mai lakásinség mellett hallgatólagos beleegyezésre következtetni nem lehet.

Ami már most a szerződésenkivüli kártérítési szempontot illeti, a mai tételes jog szerint az általános szabály a vétkességi kártérítés és véetlen kár esetén felelősségnek csak a jogszabályokban szorosan körülírt egyes esetekben van helye (azért: *variae causarum figurae*). Jelen esetben csak a veszélyes üzem fogalma jöhet szóba.

A tervezet 1490. §-a, mely a telek tulajdonosát „épitmény összeomlásából vagy egyes részeinek lehullásából” eredő kárért teszi felelőssé, csak merész analógiával lenne alkalmazható, különben is csak akkor, ha „épitési hiba vagy a fenntartás hiányossága” okozta a kárt.

A tervezet 1493. §-a, amely a veszélyes üzem felelősségét tartalmazza, önálló ipari vállalatot feltételez. A gyakorlat azonban e tekintetben sokkal tágabban értelmezi ezt a felelősséget. Veszélyes üzemet lát, illetve objektív felelősséget állapít meg nemcsak ipari üzennél és akkor is, ha egyáltalában csak esetleges, bizonyos ideig tartó veszélyes munkáról van szó (fadorongoknak magasba való felhuzása). Általában kívánatos lenne, hogy az intenzívebb gazdasági viszonyok folytán, az emberek egymás közelében való munkája, a városok túlszűköltsége, a technika haladása következtében minden veszélyessé válható hasznathajtó foglalkozás, üzem keretében előforduló kárért az lenne felelős, akinek javára és érdekében ez a munka folyik. Mindenesetre méltányosabb, hogy a kár őt terhelje és nem azt az idegent, ki társadalmi léténél fogva ezen idegen érdekkörök, cselekvések veszélyeztetési területére kerül.

A jogérvet és a méltányosság, de a tételes jog szerint is tehát a háztulajdonost az ilyen tüzesetből eredő kárókért a bérleti szerződés megszegése alapján és mint olyan személyt, akinek egy veszélyes üzem, berendezés hasznot hajt, objektíve is felelőssé kell tenni.

Ifj. dr. Szigeti László.

Jogélet.

A Magyar Jogászegylet polgári perjogi szakosztályának és az Ügyvédi Körnek együttes ülésében *Dr. Térfly Gyula* ismertette azt a törvényjavaslatot, amelyet a polgári peres eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról a nemzetgyűlés plénuma 1925. március 4-én elfogadott.

Bevezető-szavaiban rámutatott arra, hogy a polgári per reformja mintegy 60 év óta állandóan foglalkoztatja a magyar jogászvilágot, a szaköröket és a törvényhozást. Azt mutatja ez, hogy az eljárás mindig reformra szorult, a meglévő szabályozással nincsenek megelégedve és amire akivánt reform megvalósul, új kívánságok, új javaslatok merülnek fel. A reformot mindig a szóbeliség és a közvetlenség alapelvei irányították. Ezek megvalósulásában látták minden bajnak orvosságát. Azt lehetett volna tehát várni, hogy mikor az 1911. évi törvénycikkkel a teljes szóbeliség megvalósult, e nagy alkotás zavartalanul érvényesül és hosszú időre nyugvópontra juttatja a reformtörekvéseket. A bekövetkezett rendkívüli események e kitűnő jogalkotás jótékony hatását is megzavarták. Eddig is sok módosítás történt rajta és az újabb felmerült javaslatok nemcsak a bírósági szervezetnek, hanem az eljárásnak a rendszerét is támadják, alapelveit háttérbe szorítják, mintha a régi ideálok elvesztették volna hitelüket és az írásbeliség és a közvetett eljárás lenne az új ideál, mert most nem annyira jó és alapos, mint inkább gyors és olcsó igazságszolgáltatásra van szükség. Az előadó meggyőződése szerint a Pp. jóformán minden változtatás nélkül alkalmas a gyors és olcsó igazságszolgáltatás követelményeinek a kielégítésére is. A haj ott van, hogy bíróságaink és az ügyvédség többször figyelmen kívül hagyják azokat az alkalmas eszközöket, amelyeket a törvény éppen ennek a célnak az elérésére létesített. Áttérve az új javaslat egyes rendelkezéseire, ismertette az előadó a bíróságoknak belső szervezetét, amely szerint a törvényszék I. fokban egyes bíróság, a törvényszék mint felebbezési bíróság, továbbá a kir. Tábla három tagból, a Kuria pedig öt tagból álló tanácsban határoz. Megszorítja a javaslat az előkészítő iratokkal történő visszaéléseket, amennyiben általában csak egy előkészítő iratot enged mindegyik félnek, a többi ilyen irat közlését pedig a bíróság engedélyétől teszi függővé. Azonban visszavesztést jelent az új törvény a szóbeliség érvényesülésében, amennyiben a járásbírói eljárásban is enged előkészítő iratot, ha a bíró szükségesnek találja. A javaslat a jogerős ítéletek rövidebb szövegezését rendeli el. Megengedi, hogy a felek a felelvetelről ítélethirdetés előtt is lemondjanak. A szünetelésnél okozott huzást-halasztást korlátozni igyekszik azzal, hogy az újrafelvételnek minimális két hónapi határidejét négy hónapra emeli fel. A felelveteli eljárásban új az, hogy nem a fél, hanem a tanács tagja adja elő az elsőbíróság előtti eljárás eredményét. Fontos új intézkedés az, hogy az elsőbíróság ítélete ellen a felelvetés elhagyásával egyenesen felülvizsgálati kérelmet lehet benyújtani, ha a tényállás megkérdőjelezése nélkül tisztán jogkérdés eldöntéséről van szó. A végrehajtási eljárásban fontos rendelkezéseket tartalmaz az új törvény a fizetések végrehajtás alá vonásáról, a végrehajtási zárlatról, az államot illető elővásárlási jog gyakorlásáról, a sorozásról, a zár alá vétel mellőzéséről stb. A szabályzati rendelkezések közül kiemelte az előadó a bírói és ügyvédi vizsgához szükséges gyakorlatnak négy évben megszabását, a fegyelmi eljárást, a közjegyzői iratok selejtezését; a egyes rendelkezések közül pedig a perenkívüli eskünek (affidavit) és a váltóelévülésnek új szabályozását. Szélesebb körű érdeklődésre tart számot a javaslatnak az a

rendelkezése, amely a választott bíróságban való részvételből az ítélőbirót és az ügyészt kizárja. Végül rámutatott az előadó arra, hogy az igazságszolgáltatás jósága nem annyira a jogszabályoktól, mint a jogszabályok alkalmazásától függ. Kitünő törvény mellett lehet rossz igazságszolgáltatás, rosszabb törvények mellett lehet jó bírászkodás. A jogkereső közönségnek nagy megnyugvást nyújt a magyar ügyvéd és a magyar bíró lelkiismeretességének, kötelességtudásának, hazafiasságának, erkölcsi érzésének hagyományos szelleme.

A Civiljogászok Vitatársasága, melyről e lap beköszöntőjében is említést tettünk, minden szerdán megtartja vitauléseit. Az egyes előadások nyomán élénk, fesztelens, nivós vita szokott kifejlődni. Az előadások a gyakorlati jogi élet legaktuálisabb kérdéseivel foglalkoznak. Így az állandóan égető valorizációs kérdésre vonatkozólag ujabban *dr. Blau György* az 1924. évi gyakorlatot kimerítően ismertette és kiemelte az ítéletek tarkaságában azokat az alapelveket, melyek a bírói gyakorlatot vezetik. Az előadás anyaga azóta külön füzet alakjában is megjelent. *Dr. Vági József* ugyancsak a bírói gyakorlatot történeti szempontból ismertette és a valorizációs ítéletek kezdetétől fogva korszakok szerint osztályozta az egymásután következő elméleteket, amelyek a bírói gyakorlat alapját képezték. *Dr. Balla Ignác* a ma előtérbe került bírósági szervezeti reformkérdésekkel foglalkozott és a járásbírósnak, mint egységes elsőbíróságnak fokozatos kiépítését javasolta. *Dr. Fornheim Ernő* a kollektív szerződéssel, *dr. Barát Sándor* a pénzügyi jog körében kialakuló különleges magánjoggal foglalkozott, *ifj. dr. Nagy Dezső* „A jogos jogtalanság” címén a jogalkalmazás kérdéseiről tett a jogbölcselet és a tételes jog határára lévő értékes megjegyzéseket. Végül *dr. Meszlény Artúr* tartott nagyérdemű előadást a csődön kívüli kényszeregyezség' kérdésében legutóbb közölt igazságügyi miniszteri rendeletről. Sz—i.

A Budapesti Ügyvédi Körben *dr. Schuster Rudolf* tartott mélyenszántó előadást a valorizáció problémájáról. Élénk színekkel ecsetelte a bíró nehéz helyzetét, amikor valorizációs perekben ítélezik. Míg Németországban a törvényhozás legalább általános direktívát adott a bírónak, addig nálunk ezirányban semmi sem történt. Előadó szerint egyébként ily direktívára nincs is szükség, csak az alapvető elvek megállapítása volna kívánatos. Nem helyes elvben az általános valorizációt, hanem mind a hitelező, mind az adós irányában a méltányosság kívánalmának kell érvényt szerezni. Szabály legyen a részleges valorizáció; a teljes felértékelés csak kivétel lehet. A valorizáció mértéke tekintetében követendő eljárás kérdésében egységes gyakorlat van kialakulóban. Irányadó szempontnak mindig annak kell maradnia, hogy a pénz elértéktelenedésének következményeit ne hárítsuk rá csupán az egyik félre. Ismét csak a geniális koncepcióju *lex Rhodia de jactu* ötlük eszünkbe: a háborgó tengeren hanyódó hajó utasai arányosan viselik azt a kárt, amely származik abból, hogy valamennyiük megmenekülése érdekében egyiküknek vagy másuknak a holmiját a tengerbe kellett dobni.

Mozaik a magánjogi bírói gyakorlatból. *Dr. Szladits Károly* egyetem tanár az Ügyvédi Körben március hó 19-én e címen tartott előadásának